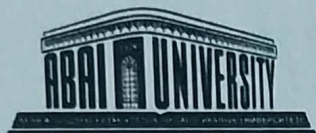


ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ  
АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ



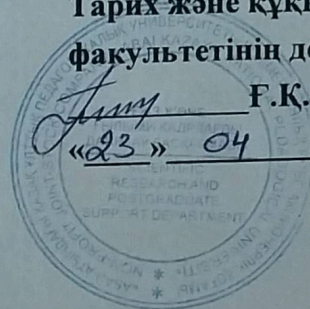
Бекітемін

Тарих және құқық

факультетінің деканы

Ғ.Қ. Кенжебаев

«23» 04 2024 ж.




2024/2025 оқу жылына «8D02201-Тарих» МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША  
ҚАБЫЛДАУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

Алматы, 2024

«8D02201-Тарих» мамандығы бойынша PhD түсу бағдарламасы

Құрастырғандар: т.ғ.к., қауымдастырылған профессор м.а.



Муратказин М.М.


т.ғ.к., доцент



Ермуқанов Е.Е.

Академик Т.С. Садықов атындағы жаңа және қазіргі замандағы Қазақстан тарихы кафедрасының отырысында талқыланып, қабылданды: № 11 хаттама, «11» 03 2024 ж.

Кафедра меңгерушісі: т.ғ.к., қауымдастырылған профессор м.а.



Муратказин М.М.

Қабылдау емтиханының бағдарламасы Тарих және құқық факультетінің Ғылыми кеңесінде бекітілді: № 8 хаттама, «23» 04 2024 ж.

Бағдарлама «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығына (бұдан әрі – үлгілік қағидалар) сәйкес жасалды.

Докторантураға түсу емтиханы келесі блоктардан:

- 1) эссе жазудан;
- 2) докторантурада оқуға дайындығын анықтауға арналған тестілеуден;
- 3) білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтарына жауаптардан тұрады;
- 4) оқуға түсушімен ЖЖОКБҰ-ның емтихан комиссиясы өткізетін әңгімелесу.

Докторантураға түсу емтиханына 4 сағат (240 минут) беріледі, оның ішінде:

- докторантураға оқуға дайындығын анықтау тестіне (бұдан әрі – ОДАТ) - 50 минут;
- білім бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтарын және эссе жазуға - 190 минут (3 сағат 10 минут).

Докторантураға түсуге арналған бағалау жүйесінің 100 балдық шкаласы:

Докторантураға түсу емтихан блоктары	Балл
Докторантураға түсу емтихан блоктары	Балл
ЖЖОКБҰ-ның емтихан комиссиясы өткізетін оқуға түсушімен сұхбаттасу	30
Эссе	20
Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтары	50
Барлығы	100

\* Қосымша ақпарат Ұлттық тестілеу орталығы сайтында <http://www.testcenter.kz/doktorantura-a-t-sushilerge/>

## **ОТАНДЫҚ ТАРИХТЫҢ ІРГЕЛІ МӘСЕЛЕЛЕРІНЕ ҚАЗІРГІ КЕЗЕНДЕГІ ТЕОРИЯЛЫҚ-ӘДІСТЕМЕЛІК КӨЗҚАРАС**

Қазақстан тарихы ғылым ретінде. Мақсаты мен міндеттері. Қазақ халқының тарихының әлем тарихындағы орны.

Қазақ халқының, мемлекеттілігінің ортақ түркі әлеміндегі, көшпелі өркениеттегі, Евразиялық кеңестігіндегі тарихи орны мен сабақтастығы.

Тарихи кеңістіктегі қазақ халқының саяси жүйесі, әлеуметтік құрылымы, шаруашылығы мен тұрмыстық жағдайы. Қазақ этносының халық ретінде тарихи сахнаға шығуы, оның ұлт ретінде қалыптасуы мен тарихи кезеңдері.

Халықтардың тарихындағы басты түйінде мәселелер (этногенезі, мемлекеттілік сананың қалыптасуы, көршілес этностармен, мемлекеттермен қарым-қатынас жүйесі, отарлық езгіге қарсы қозғалыстар мен ұлт-азаттық көтерілістер)

Қазақ қоғамындағы әлеуметтік-таптық қатынастар жүйесі. Сұлтандардың, билердің, батырлардың, діни адамдардың және қарапайым халықтың арасындағы әлеуметтік қатынастың қазақ қоғамындағы маңыздылығы мен ерекшеліктері.

Қазақ халқының рухани мәдениетінің тарихи даму сатылары, әлем өркениеті қосқан үлесі, далалық көшпелі халықтардың отырықшы халықтармен қарым-қатынасы, көшпелі және отырықшы өркениет арасындағы өзара байланыс.

Қазақстан – Евразия даласындағы ежелгі адамдардың пайда болған бесігі (антропогенез, техногенез, социогенез)

Андронов мәдениеті – археологиялық ескерткіштері, кезеңделуі және негізгі белгілер.

Сақ-сармат дәуірі туралы жазба деректері мен археологиялық ескерткіштері. Археологиялық ескерткіштер мен деректердегі сақ тайпаларының мәдениеті мен дүниетанымы. Ежелгі Қазақстан тарихына қатысты жазба деректер (антикалық, қытайлық, ежелгі парсы деректері)

Ғұн, Үйсін, Қаңлы тайпалары мемлекеттілігінің негізгі белгілері. Қазақстан территориясындағы қала мәдениеті. Ұлы Жібек жолының тарихи-мәдени маңыздылығы.

Ежелгі түркі халықтардың жазба мәдениеті. Түркі халықтардың мәдениеті мен тарихына қатысты жазбаша деректері. Түркі халықтардың діни сенімдер мен діни нанымдары. Түркі халықтардың арасындағы ислам дінінің таралуы. Қожа Ахмет Яссауидің мұралары мен суфилік нанымның көшпелі халықтар арасында таралуы. Түркі әлеміндегі ғалымдар мен ұлы ойшылдар. Әбу-Нәсір әл-Фараби, М.Қашқари, Қожа Ахмет Яссауи, Ж.Баласағұнның мұралары. Түркілердің этногенезі және түркілік мемлекеттіліктің даму кезеңдері. Батыс Түрік қағанатындағы этномәдени үрдістер мен халықаралық қатынастар жүйесі. VIII ғасырдағы Орталық Азиядағы геосаяси жағдай, Түргеш, Қарлұқ қағанаттары.

Қарахандар мемлекеті: этносаяси тарихы, мәдени ренессанс, экономикалық даму. Оғыз мемлекеті: этносаяси тарихы, шаруашылығы, мәдениеті. Қимақ мемлекеті: этносаяси тарихы, шаруашылығы, мәдениеті. IX-XI ғасырлардағы қыпшақтардың этносаяси тарихи.

Шыңғысхан империясын жүйесіндегі және оның мұрагерлерінің тағдырындағы қазақ даласының тарихына қатысты деректер, тарихнамасы және түйінді мәселелері.

Қазақстан территориясындағы этногенетикалық үрдістердің негізгі кезеңдері. «Қазақ» этнонимі. Қазақ хандығының тарихына қатысты жазба деректері. М.Х.Дулати және оның еңбегі «Тарихи-Рашиди». Қазақ хандығының тарихи сахнаға келуі және оның дамуының негізгі кезеңдері. Қазақстан тарихындағы мемлекеттіліктің дамуы сатылары: Ақ Орда, Моголстан, Көшпелі өзбек хандығы. XIV-XV ғасырдағы Қазақстан мәдениеті (фольклор, жазбаша ескерткіштер, архитектура).

Қазақ-Жоңғар соғыстарының негізгі кезеңдері. Жоңғар шапқыншылығына қарсы қазақ халқының ұлт-азаттық күресі.

Қазақ хандығының саяси-құқықтық жүйесі. Жеті жарғы. XV-XVIII ғасырлардағы қазақ қоғамы: әлеуметтік сатылары, басқарушы элиталық топтар.

Кіші жүз және Орта жүз қазақтарының Ресей империясының протекторатын қабылдауы. Абылай ханның ішкі және сыртқы саясаты. XVIII ғасырдың соңындағы Кіші жүздегі саяси ахуал. Сырым Датов бастаған ұлт-азаттық көтеріліс. Бөкей ордасындағы И.Тайманұлы мен М.Өтемісұлы бастаған отарлық езгіге қарсы ұлт-азаттық көтерілісі. Кенесары хан және оның хандық билікті қалпына келтіру іс-әрекеттері. Қазақстанның Ресей империясы құрамына кіру мәселесіне қатысты тарихнама.

Ш.Уәлиханов және оның шығармашылық мұрасы. А.Құнанбаевтың өмірі мен оның әдеби мұрасындағы XX ғасырдың басындағы қазақ қоғамының көрінісі.

XIX ғасырдағы Қазақстандағы дәстүрлі мұсылмандық және орыс білім беру жүйесі. Ы.Алтынсаринның педагогикалық қызметі. Қазақстанды зерттеудегі орыс ғалымдарының орны (В.В.Бартольд, В.В.Вельяминов-Зернов, А.И.Левшин және т.б.). XIX ғасырдағы қазақ әдебиетіндегі және өнеріндегі жаңа бағыттар мен ағымдар. «Зар заман» дәуіріндегі ақындар мен жыраулар. «Жадиттік» реформаторлық идея тарихы. «Сібір қырғыздары ережесі» (1822 ж.) және «Орынбор қырғыздары» туралы ережесі негізде орыс отарлық жүйесінің қалыптасуы. Патшалық биліктің XIX ғасырдың ортасындағы Оңтүстік Қазақстандағы әскери-саяси жазалау іс-әрекеттері. XVIII және XX ғасырдың басындағы Қазақстан территориясын қазақ-орыс отарлауы. Қазақстандағы отарлық жүйені нығайтудағы патша реформалары (1867-1868, 1886 және 1891 жылдардағы әкімшілік-территориялық реформалары). Патша үкіметінің Қазақстандағы қоныс аударушылық саясатының мақсаттары мен кезеңдері.

Қазақстанға орыс және шетел капиталының енуі және XIX ғасыр соңы мен XX ғ. басындағы өнеркәсіптік ошақтардың пайда болуы. XX ғ. басындағы Қазақстандағы әлеуметтік жағдайдың және халықтың этникалық құрамындағы өзгерістері. Бірінші орыс революциясы және оның Қазақстандағы қоғамдық-саяси өміріне әсері. Бірінші дүниежүзілік соғыс жылдарындағы Қазақстан. 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс. 1917 жылғы қос революциялар: ақпан айындағы буржуазиялық-демократиялық революция және қазан төңкерісі. 1917 жылғы Қазақстандағы саяси күштер мен қозғалыстар. Қазақстанда кеңес үкіметінің орнауы. Социалистік революцияның мәні мен коммунистік идеология.

Мемлекеттегі полиэтникалық үрдістер: кезеңдері, іргелі түйіндері, деректері. Қазақстандағы кеңестік мемлекеттіліктің қалыптасуының кезеңдері. ҚазАКСР мен ҚазКСР құрылуы. Тұтас Түркістан идеясы. М.Шоқайдың қызметі. 1924 жылғы Түркістан АКСР-ның ұлттық-территориялық межеленуі. XX ғ. басындағы қазақ ұлттық саяси элитасы. «Алаш» қозғалысы. Бірінші және Екінші Бүкілқазақ съездері. «Алаш» ұлттық автономияның құрылуы мен «Алаш-Орда» үкіметі. «Алаш Орда» мен Кеңес өкіметтерінің арасындағы қарым-қатынас. 1917 жылдағы Қазақстанның оңтүстігіндегі саяси ахуал. Түркістан (Қоқан) автономиясының жариялануы. XX ғ. 20-30 ж.ж. Қазақстан: ұлттық мемлекеттілік құру жолындағы ұлт зиялыларының қызметі. «Алаш» қозғалысы және оның тағдыры.

XX ғ. басындағы экономикалық жағдай. 1920 жылдардағы Қазақстандағы Жаңа экономикалық саясат. XX ғ. 20-30 ж.ж. Қазақстандағы реформалар: барысы мен нәтижелері. Сталиндік ұжымдастырудың алғы шарттары және барысы. Ф.И.Голощекиннің «Кіші Октябрь» идеясы. Кеңес өкіметінің 1920-30 жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйесінің нығайту шаралары. Қазақстандағы индустриализацияны іске асырудағы ерекшеліктері. 1920-50 ж.ж. саяси репрессиялар, оның салдары. Қазақ ауылдарын отырықшыландыру мен ұжымдастырудың нәтижелері. 1931-1933 ж.ж. Қазақстандағы ашаршылық: қазіргі тарихнамадағы жаңаша көзқарастар.

Сталиндік репрессияның кезеңдерін зерттеу: методология мен деректері. Сталинизмнің тарихы: қазіргі таңдағы тарихнамада зерттелу деңгейі мен нәтижелері. Сталиндік тоталитаризм: саяси үрдістер мен Қазақстандағы репрессиялар. 1930-1950 жылдардағы Қазақстан территориясына халықтар депортациясы: ортақ тарихы мен ГУЛАГ жүйенің қалыптасуы. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақстан. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы қазақ жауынгерлерінің ерлігі.

1940-1950 жылдардағы Қазақстанның қоғамдық-саяси өмірі және әміршіл-әкімшіл жүйенің нығаюы. Е.Бекмаханов ісі. Қазақстандағы ғалымдардың репрессиялануы.

Қазақстандағы тың және тыңайған жерлерді игеру: экологиялық, экономикалық, әлеуметтік-демографиялық және рухани-мәдени өміріне тигізген зардаптары. 1965-1966 жылдардағы социалистік экономиканы реформалау іс-әрекеттері: жетістіктері мен қарама-қайшылықтары.

1985-1991ж.ж. «Қайта құру» және Қазақстандағы қоғамдық-саяси өмір. 1986 ж. «Желтоқсан» оқиғасы: барысы, зардаптары, қорытындылары. 1990 жылдардағы жаңа саяси қозғалыстар мен партиялар. КСРО-ның ыдырауы мен ТМД құрылуы.

Тәуелсіз Қазақстан. Алматы декларациясы. Тәуелсіз Қазақстан мемлекетінің қалыптасу кезеңдері. Нарықтық экономикаға өту және жаңа кезеңнің әлеуметтік- экономикалық мәселелері ( XX ғ. 90-ншы ж.ж – 2014ж.) Мемлекет астанасының Алматыдан Астанаға көшуі. Ақмола – Астана қаласының тарихы. Қазақстан Республикасының қазіргі кезеңдегі дамуының басымдылық бағыттары. Қазақстан халқы Ассамблеясының құрылуы. Ұлттаралық келісім мен саяси тұрақтылықты сақтауды көздеген саяси курс.

Ұлттық тарихты зерделеу мәселелері жөніндегі ведомствоаралық жұмыс тобының отырыстары. «Халық тарих толқынында» атты арнайы зерттеулер бағдарламасы: мақсаты, негізгі мәселелері.

### Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

#### Негізгі әдебиеттер

1. Абылхожин Ж.Б. Очерки социально-экономической истории Казахстана XX века. Алматы, 1997
2. Байпаков К.М. Средневековые города Казахстана на Великом Шелковом пути. Алматы: Ғылым. 1998.
3. Бекмаханов Е. Казахстан в 20-40-е годы XIX века. А, 1992
4. Депортированные в Казахстан народы. А, 1998
5. История Казахстана с древних времен до наших дней: в 5т. 1996 – 2011.

6. Назарбаев Н.А. В потоке истории. А., 1999.
7. Қазақ мемлекеттілігінің тарихы (ежелгі және ортағасырлық кезең). А, 2007.
8. Қозыбаев М.К. Казахстан на рубеже веков: Размышления и поиски. Кн. 1,2. А, 2000.
9. Қойгелдиев М.Қ. Алаш қозғалысы. А, 2008.
10. Омарбеков Т.О. XX ғ. Қазақстан тарихының өзекті мәселелері. А, 2001.

### Қосымша әдебиеттер

1. Қойгелдиев М.Қ. Сталинизм и репрессии в Казахстане. 1920-1940-х годов А., 2009. -448 с.
2. Акишев К.А. Кушаев Г.А. Древняя культура саков и усуней долины реки Или. – Алма – Ата, 1963
3. Асфендияров С., Кунте П. Прошлое Казахстана в источниках и материалах. Т.1. –Алма – Ата, 1935; Алматы, 1998.
4. Байпаков К.М. История древнего Казахстана. – Алматы, 1996.
5. Маргулан А.Х., Акишев К.А., Қадырбаев М.К., Оразбаев А.М. Древняя культура Центрального Казахстана. –Алма-Ата,1966.
6. Гумилев Л.Н. Древние тюрки. – М., 1967.
7. Кляшторный С.Г., Султанов Т.И. Казахстан. Летопись трех тысячелетий. – Алматы, 1992.
8. Тынышбаев М. Материалы по истории киргиз- казахского народа. – Ташкент, 1925; Алматы, 1992.
9. Бөкейхан А.Н. Шығармалары.- Алматы, 1994
10. Бекмаханов Е.Б. Казахстан в 20-40 –ые годы XIX века. – Алматы, 1992.
11. Галузо П.Г. Туркестан – колония. Очерк истории туркестана от завоевания царизмом до революции 1917 г. М., 1929.
12. Галузо П.Г. Аграрные отношения на Юге Казахстана в 1867-1917 гг. – Алма-Ата, 1965.
13. Омарбеков Т.О. Зобалаң.-Алматы, 1994.
14. Қозыбаев М.К. Тарих зердесі. 1,2 ТТ.-Алматы, 1998.
15. Қозыбаев М.К. Казахстан на рубеже века: размышления и поиски. Кн. 1,2 – Алматы., 2000.
16. Шоқай М. Шығармалары 2 томдық . – Алма Ата, 1997-1998.
17. Алаш қозғалысы. Движение Алаш. Құжаттар мен материалдар жинақтары. Төрт томдық. – Алматы: Алаш мұрасы, 2005-2008, 2-5 т. (Қазақ және орыс тілдерінде.)
18. Барг М.А. Категория и методы исторической науки. М., 1984.
19. Бессмертный Ю.Л. Некоторые вопросы применения математических методов в исследованиях советских историков /Математические методы в исторических исследованиях. М., 1972.
20. Блок М. Апология истории. М., 1986.
21. Зевелев А.И. Историографические исследование: методологические аспекты. Москва.,Высшая школа., 1987.
22. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. М., 1987г.
23. Могильницкий Б.Г. Введение в методологию истории. М., 1989.
24. Мұхатова О. XIX-XX ғасырлардағы Қазақстан тарихнамасы. Алматы., Ғылым., 2002.

Дүниежүзі тарих ғылыми зерттеу пәні ретінде. Дүниежүзілік тарихты кезеңдеу мәселелері. Дүниежүзілік тарихты зерттеудің теориялық және әдіснамалық негіздері. Дүниежүзілік тарихты зерттеудің позитивистік, формациялық, өркениеттік тәсілдері. Қарабайыр қоғамдардың тарихын зерттеудің теориялық мәселелері. Тарихнамадағы антропосоциогенез мәселесі. Адамзат қоғамының әлеуметтік тарихының басталуы.

Мемлекеттің пайда болуы туралы ғылыми пікірталастар. Ежелгі және Ежелгі Шығыс өркениеттерінің дәстүрлері. Шығыс және Батыс өркениеттерінің даму жолдарындағы жалпы және ерекше пікірталастар. Ежелгі Шығыстағы мемлекеттердің түрлері. Қауым. Ежелгі Шығыс қоғамдарының әлеуметтік құрылымы. Ежелгі Үндістанның әлеуметтік-саяси дамуының ерекшелігі. Ежелгі қытай тарихындағы негізгі тенденциялар. Қытайдағы орталықтандырылған мемлекет. Синологияның дамуы. Ежелгі Шығыс мәдениеті. Үндістан мен Қытайдың діни-философиялық жүйелері. Ежелгі Шығыс тарихын зерттеудегі ғылыми мектептер мен бағыттар.

Архаикалық және классикалық дәуірдегі ежелгі грек қоғамының дамуы. Грек саясаты. Қазіргі тарихнамадағы саясат тұжырымдамалары. Біздің дәуірімізге дейінгі VI - IV ғасырлардағы Афины демократиясының эволюциясы. Эллинизм. Эллиндік мемлекеттердің экономикалық, әлеуметтік және саяси құрылымының ерекшелігі. Эллиндік мәдениет. Рим Республикасы. Рим Азаматтық қауымдастығы. Ежелгі Римнің тарихи ойы. Классикалық құлдықтың өркендеуі. Республикадан империяға өту. Дағдарыс және Рим империясының құлауы. Біздің дәуірімізге дейінгі I-II ғасырлардағы ежелгі Жерорта теңізі өркениеті. Еуропа мен Азиядағы феодалдық қатынастардың генезисі мәселелері. Орта ғасырлардағы этностардың қалыптасуы мен дамуы. Шығыс пен Батыстың мәдени өзара әрекеттесу мәселелері. Тарихтың ортағасырлық кезеңіндегі табиғатпен қарым-қатынастың ерекшеліктері.

Ортағасырлық тарих дереккөздері. "Халықтардың ұлы қоныс аударуы". III-IX ғасырлардағы Еуропадағы этносаяси процестер. ерте феодалдық мемлекеттіліктің дамуы. Тарихнамадағы феодализм генезисінің мәселесі. Ұлы Карл Империясы. Феодалдық мүлік. Феодалдық институттар жүйесіндегі католик шіркеуі. Византиядағы феодалдық қоғамның генезисі. V-XI ғасырлардағы Византия мәдениеті.

Үндістан, Қытай, Жапония ерте орта ғасырларда. Әлеуметтік құрылымның, аграрлық қатынастардың және саяси дамудың ерекшеліктері. Мәдениет. VI-XI ғасырлардағы арабтар. Ислам діни философиялық-құқықтық жүйе ретінде. Араб мәдениеті. Орта ғасырлардағы қалалар. Урбанизация процестері. Урбанистика мәселелері.

XI-XV ғасырлардағы Еуропаның экономикалық дамуы. Тектік монархияның ерекшеліктері. Католик шіркеуінің реформасы (XI-XIII ғасырлар). Крест жорықтары. Жүз жылдық соғыс және оның Еуропаның тарихи дамуына әсері. XIV ғасырдағы шаруалар қозғалыстары. Қайта Өрлеу Мәдениеті. Ресейдің әлеуметтік-экономикалық дамуының ерекшеліктері.

Үндістан, Қытай, Жапония XIII-XV ғасырларда. Әлеуметтік-экономикалық және саяси дамудың ерекшеліктері. Капиталистік қатынастардың генезисі. Отарлаудың басталуы. Батыс Еуропа елдеріндегі абсолютті монархия және абсолютизм жүйесі. XVI ғасырдағы Батыс Еуропадағы реформалар: тарихи алғышарттар, негізгі бағыттар мен нәтижелер. Феодалдық қатынастар дағдарысы. «Жаңа тарих» ұғымы. Қазіргі уақытта батыс пен Шығыстың тарихи дамуының ерекшеліктері. Дәстүрлі қоғамнан индустриалды қоғамға көшу мәселесі. XV ғасырдың аяғы мен XVII ғасырдың ортасындағы Ұлы географиялық жаңалықтар және еуропалық отарлаудың кеңеюі. Қазіргі уақытта Еуропа елдерінің әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі тенденциялары.

XVII ғасырдағы ғылыми революция. мемлекеттік институттардың ұлттық құрылымын қалыптастыру. XVIII ғасырдың қоғамдық-саяси ойы.

Ағарту Мәдениеті. Прогресстің эволюциялық және революциялық модельдері. Революциялық қозғалыстардың тарихи табиғаты. Еуропадағы революциялық қозғалыстар: тарихи алғышарттар, кезеңдер, саяси бағдарламалар, нәтижелер. Ұлы француз буржуазиялық

революциясы.

XIX ғасырдағы Латын Америкасындағы Тәуелсіздік пен революциялық қозғалыстар үшін ұлт-азаттық күрес. Қазіргі кездегі Конституционализм және мемлекеттік құрылыс. XIX-XX ғасырдың басындағы қоғамдық - саяси ой. либерализм Доктринасы. Консерватизм. Социалистік идеялардың дамуы. Утопизм.

Модернизация теориясы. Мемлекет дамуының либералды моделі. Азаматтық қоғам ұғымы. Ұлтшылдық идеологиясы. XIX ғасырдағы еуропалық қоғамның рухани дамуы-XX ғасырдың басы.

Өнеркәсіптік төңкеріс. Ғылыми-техникалық прогресс және капитализмнің дамуы. Экономикалық жаңғырту. Қазіргі уақытта Азия мен Африка елдері. Әлемдік отаршылдық капиталистік жүйенің қалыптасуы. Шығыс халықтарының отарлық тәуелділігі.

Азия мен Африка елдеріндегі капиталистік қатынастардың дамуы. Шығыс халықтарының ұлт-азаттық күресі. «Азияның оянуы» және XX ғасырдың басындағы революция: алғышарттар, негізгі кезеңдер, ұлттық ерекшеліктер мен қорытындылар. Бірінші дүниежүзілік соғыс кезіндегі Азия мен Африка елдері.

Қазіргі кездегі халықаралық қатынастар. «Халықаралық қатынастар жүйесі» ұғымы. XVI-XVII ғасырдың басындағы халықаралық қайшылықтардың негізгі ошақтары.

Әлемдік саясаттағы отарлық фактор. Әлемдік отарлық жүйелер: жалпы және ерекше. Халықаралық қатынастар жүйесін дамытудағы геосаяси факторлар.

Еуропадағы Наполеон соғысы. XIX ғасырдағы халықаралық қатынастардағы Шығыс мәселесі. Империализм экономикалық және геосаяси ұғым ретінде.

Антанта мен Үштік одақ құру. Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері, сипаты, негізгі кезеңдері мен нәтижелері. Бірінші дүниежүзілік соғыстың экономикалық салдары. Қазіргі уақытта тарихи процестің жаһандануы. Соңғы тарихты кезеңдеу. Қазіргі уақытта Батыс пен Шығыстың тарихи дамуының ерекшеліктері.

Тоталитарлық режимдер жағдайындағы Экономика. Социалистік экономикалық модель. Екінші дүниежүзілік соғыс және әлемнің саяси картасының өзгеруі. Екінші дүниежүзілік соғыстың демографиялық және саяси-экономикалық салдары.

40-шы жылдардың аяғы мен 70 - ші жылдардың басындағы Еуропа елдерінің Экономикалық даму динамикасы XX ғ. Жапониядағы «экономикалық ғажайып». Постиндустриалды қоғам теориялары. XX ғасырдағы Латын Америкасы елдеріндегі реформалар. XX ғасырдың екінші жартысындағы демографиялық даму тенденциялары. 70-ші жылдардағы экономикалық дағдарыс - 80-ші жылдардың басы. XX ғасыр. XX ғасырдағы еуропалық қоғам тарихындағы идеялық-саяси факторлар.

Әлеуметтік либерализм, әлеуметтік демократия және консерватизм идеологиясының синтезінің алғышарттары. XX-XXI ғасырлар тоғысындағы әлеуметтік-саяси идеологияның эволюциясы. Ақпараттық қоғамдағы адамның әлеуметтену мәселелері.

XX ғасырдағы Шығыс және батыс елдеріндегі мемлекеттік-құқықтық құрылыстың негізгі бағыттары.

XX ғасырдағы еуропалық қоғамның рухани дамуы. Технократизм. Қазіргі уақытта Азия мен Африка елдері. Отарсыздандыру процестері. XX ғасырдың бірінші жартысындағы Шығыс елдерінің әлеуметтік-экономикалық дамуы. Мемлекеттіліктің дамуы және шығыс елдеріндегі қазіргі саяси құрылымдардың қалыптасуы. Отарлық мұра мәселесі. Қазіргі уақытта шет елдердің конституциялық-құқықтық дамуы.

Шығыс елдерінде ұлттық-мемлекеттік идеологияның дамуы. XX ғасырдың екінші жартысы-XXI ғасырдың басындағы Азия мен Африка елдеріндегі әлеуметтік - экономикалық қатынастардың ерекшеліктері.

XX-XXI ғасырлар тоғысында Азия-Тынық мұхиты елдерінің әлеуметтік-экономикалық және саяси дамуы. Таяу және Таяу Шығыс елдерінің даму жолдары 1950-2014 жж.

Батыс және шығыс елдеріндегі қазіргі саяси құрылымдардың қалыптасуы. Қазіргі уақытта батыс пен Шығыс елдерінің саяси және рухани дамуындағы діннің орны мен рөлі.



Дамушы елдердің экономикалық өсуінің анықтаушы факторлары.

Әлемдік экономиканың жаһандануы және қазіргі аймақтық интеграция. Экономиканың инновациялық моделін қалыптастыру. КСРО-ның ыдырауы. Әлемнің саяси картасы мен халықаралық қатынастар жүйесін өзгерту. Қазіргі кездегі халықаралық қатынастар. Версаль-Вашингтон келісім-шарт жүйесі. Халықаралық қатынастардың биполярлық жүйесін қалыптастыру. Қазіргі әлемдегі саяси күштердің орналасуы.

Еуропалық Одақ: қалыптасу тарихы, жұмыс істеуі және даму мәселелері. Халықаралық ұйымдардың қызметі (БҰҰ, ЕҚЫҰ, ЕО, НАТО және т. б.)

Тарих ғылымының әдіснамасының негізгі мәселелері және тарихты дамытудың заманауи тұжырымдамалары. Адамзаттың жаһандық мәселелері.

#### Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

1. Геродот. История. - М., 1981
2. Кэмбриджская история Древнего мира / ред. Дж. Бордмэн, Н.-Дж. Хэммонд; пер. с англ. А.В. Зайков : 3-4 т. - М., 2007 - 2011.
3. Гиббон Э. История упадка и крушения Римской империи. М., 1994
4. Дандамаев М.А. Политическая история Ахеменидской державы. М., 1985
5. История Древнего Востока / под ред. В.И. Кузищина. - М., 2007
6. Волков А.В. Хетты. Неизвестная империя Малой Азии. М., 2004
- Историография истории Древнего Востока : в 2-х т. / под ред. В.И. Кузищина. М.: Высшая школа, 2008. - 720 с.
5. Заболоцка Ю. История Ближнего Востока в древности. М., 1989
- Полибий. Всеобщая история. М., 2003 в 2-х т.
6. История Древнего Рима / под ред. В.И. Кузищина. - М., 2010
7. История Древней Греции / под ред. В.И. Кузищина. - М., 2009
8. Васильев Л.С. История Древнего Востока. - М., 1998 в 2-х томах.
9. История Африки с древнейших времен / Под ред. Бютнера Т. — М., 1981
10. История средних веков в 2-х т. М., 1997
11. История Казахстана и Центральной Азии. Алматы, 2002.
12. История Европы с древнейших времен до наших дней. В 8-ми т. М., 1997.
- Васильев Л.С. История Востока. В 2-х т. М., 1998.
13. Борг М.А. Эпохи и идеи: становление историзма. М., 1987.
14. Жумагулов К.Т. Древнегерманское общество: проблемы и концепции. Алматы, 1993.
15. История Средних веков : в 2-х т. / под ред. С.П. Карпова. - М. : МГУ, 2008.
- Заборов М.К. Крестовые походы. М., 1959.
16. Каролюк В.Д. Западные славяне и Киевская Русь. М., 1964.
17. Гумилев Л.Н. Древняя Русь и Великая Степь. М., 1998.
18. Гумилев Л.Н. Ритмы Евразии: эпохи и цивилизации. М., 1993
19. Логинов А.Н. История стран Азии и Африки в Средние века : краткий курс. лекций. - Волгоград, 2002
20. Мендрин В.М. История сегуната в Японии. М., 1999.
21. Самаркин В.В. Историческая география Западной Европы в средние века. М., 1976.
22. Тураев А.Б. Абиссинские хроники XVI-XV в. М., 1984.
23. Гутнова Е.В. Историография истории Средних веков. - М., 1985
- Неусыхин А.И. Проблемы европейского феодализма. М., 1974.
24. Осборн Р. Цивилизация. Новая история западного мира. - М., 2010
25. Новая история стран Европы и Америки / Под ред. Кривогуза Е.Е.- М., 2003.
26. История стран Латинской Америки. М., 2003.
27. История Африки в XIX - нач. XX в. М., 1984.
28. Новая история стран Азии и Африки : в 3-х ч. / под ред. А.М. Родригеса.

- М. : Владос, 2004.
29. Новая история стран Европы и Америки : в 3-х ч. / под ред. М. Пономарева и Родригеса. - М. : Владос, 2010.
30. История национально-освободительной борьбы народов Африки в новое время. М., 1976.
31. Юго-Восточная Азия с древнейших времен до XVIII в./Под ред. Берзина Э.О. М., 1995.
32. Япония: экономика, политика, история. М., 1989.
33. Юго-Восточная Азия в мировой истории. М., 1977.
34. Порконский А.б. Экономические интересы США в Азиатско-тихоокеанском регионе. М., 1998.
35. Афганистан: история, экономика и культура. М., 1988.
36. Сборник документов по новой истории. Сост. Остриков Л.И. М., 1989.
37. Английская буржуазная революция XVII в./Под ред. Е.А. Косминского. В 2х т.М., 1954.
38. Буржуазные партии в политической системе Франции/Под ред. Чернега В.Н. М., 1987.
39. Манфред А.З. Наполеон Бонапарт. М., 1998.
40. Бисмарк О. Мысли и воспоминания. В 2-х т. М., 2001.
41. Марчук И. Становление национальных государств в Латинской Америке. М., 1989.
42. Шацилло В. Первая мировая война: сборник документов. М., 2000.
43. Новейшая история стран Европы и Америки. 1918-1990 г. М., 1989.
44. Новейшая история стран Европы и Северной Америки/Под ред. Заболотного М. М., 2004.
45. Новейшая история зарубежных стран/Под ред. Родригеса А.М. М., 2001.
46. История стран Азии и Африки в новейшее время. М., 2003. В. 3-х т. Новейшая история Китая. М, 1984.
47. Новейшая история арабских стран. С., 1972.
48. Иран: очерки новейшей истории. М., 1976.
49. История Японии. М., 1978.
50. История международных отношений на дальнем Востоке. М., 1980.
51. Тоталитаризм в Европе XX в.: из истории режимов, идеологии, практики. М., 1996.
52. История фашизма в западной Европе (сб-к документов). М., 1978.
53. Дементьев И.П. Историография истории нового и новейшего времени стран Европы и Америки. - М., 2000
54. Новейшая история: подробности 1945-1999. М., 1998.
55. Консерватизм против реформизма. Под ред. Осадчий И.М. М., 1984.
56. Европейский союз: документы Европейского союза. М., 1994. Т. 1-3. Новейшая история стран Азии и Африки : в 3-х ч. / под ред. А.М. Родригеса. - М.: Владос, 2001 - 2003.
57. Саидбаев Т.С. Ислам и общество. М., 1980.
58. Назарбаев Н. На пороге XXI в. А., 1996.
59. Назарбаев Н. Взаимоотношения Казахстана и России. М., 2001.
60. Язьков Е.Ф. История стран Европы и Америки в новейшее время (1918 - 2000) в 2-х кн.: курс лекций. - М.: МГУ, 2000 - 2003

## ТАРИХИ ЗЕРТТЕУ ӘДІСТЕРІ

Тарихнама. Тарихи зерттеулердің тақырыбы мен мақсатын анықтау. Тарихи білімнің қалыптасуы мен даму заңдылықтары. Тарихи оқиғаларды ғылыми талдауға көшудің алғышарттары. Тарихи фактілерді түсіндіру: әлемдік тарихи (сызықтық), либералды-эволюциялық, модернизациялық.

Ежелгі тарихнаманың қалыптасуы мен дамуы. Ежелгі философиялық ой және тарихнама. Рим тарихнамасы. Ежелгі тарихи ойлаудың ерекшеліктері. Орта ғасырлардағы тарихи ойдың дамуының негізгі тенденциялары. Гуманистік тарихнама. Рационализм және оның тарихи ойға әсері. Ағарту дәуіріндегі тарихи ой. Тарихтың Ағартушылық философиясы.

XVIII ғасырдың аяғындағы француз буржуазиялық революциясы. және тарихи ой. Тарих ғылымындағы неміс-роман мәселесі. XIX ғасырдың бірінші жартысындағы тарихи зерттеулердің негізгі мәселелері. Қосалқы тарих ғылымдарының дамуы.

К. Маркс пен Ф. Энгельстің дүниежүзілік тарих мәселелері бойынша көзқарастары. Ресейдегі дүниежүзілік тарих мәселелерін зерттеу. Тарихи-әлеуметтанулық ұғымдар.

Позитивизм. Еуропа елдеріндегі және АҚШ-тағы позитивистік тарихнаманың ерекшеліктері. Неміс идеалистік историзмі. Тарихи-экономикалық бағытты дамыту. Тарихи зерттеу әдістемесін жетілдіру. Тарих ғылымының дағдарысы туралы түсінік.

М. Вебердің «идеалды типтер» теориясы. О. Шпенглер тарихының философиясы. Тарихи-мәдени зерттеулерді дамыту. Мәдени-тарихи ұғымдар. еуразиялықтардың Тарихи тұжырымдамасы. Н. Трубецкой, П. Савицкий, в.Вернадский және т.б. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі тарихи ой. Тарихнама А.Дж. Тойнби. «Жылнамалар» мектебі және оның тарих ғылымының дамуындағы орны. Ф. Бродельдің "жаһандық тарихы".

Батыс тарихнамасының теориялық және әдіснамалық негіздерін жаңғырту. «Жаңа ғылыми тарих». Тарихи зерттеулердегі пәнаралық әдістердің рөлі. Жаңа зерттеу әдістерінің пайда болуы. Менталитет тарихы. Постмодернизм және тарих ғылымы. Тарихи білімді ізгілендіру. Дүниежүзілік тарихтың кеңестік тарихнамасының дамуы.

Марксизмнің догматизациясы және оның дүниежүзілік тарихты зерттеуге көрінісі. Шығыстану зерттеулері. Л. Н.Гумилевтің Тарихи тұжырымдамасы. XX ғасырдың аяғы мен ХХІ ғасырдың басындағы отандық тарихнамадағы дәстүрлер мен инновациялар.

Деректану. Тарихи дереккөз туралы түсінік. Тарихи білім және оның сенімділігі мәселесі. Деректану арнайы тарихи пән ретінде. Деректану мектептері мен бағыттары. Тарихи дереккөздерді зерттеу және пайдалану әдістері. Тарихи дереккөздерді жіктеу принциптері. Тарихи дерек көзі және тарихи факт.

Тарихи дереккөздердің деректанулық талдауы және сыны. Зерттеудің дереккөздік базасын қалыптастырудың негізгі принциптері. Деректану зерттеулерінің заманауи тәсілдері. Деректану зерттеулерінің дәстүрлері мен сабақтастығы.

Дереккөздерді зерттеу әдістеріне арналған инновациялар. Отандық Деректанудың теориялық және әдіснамалық мәселелері. Тарихи зерттеу әдістері. Тарих ғылымының негізгі ұғымдары, терминдері және категориялық аппараты. Тарих ғылымының әлеуметтік функциялары. Әлеуметтік және гуманитарлық білім жүйесіндегі тарих.

Тарихи білім жүйесі. Тарихи таным принциптері. Тарихизм ойлау тәсілі және ғылыми таным принципі ретінде. Тарихи танымдағы объективтілік пен субъективтілік. Тарихи фактілерді түсіндіру. Тарихи білімнің ерекшелігі. Тарихи уақыт. Тарихи кеңістік. Тарихтың объективтілігі мәселесі. Тарихи тәжірибе және қазіргі заман.

Тарихтағы кездейсоқтық. Тарихи балама. Тарихтағы Детерминизм. Тарихтағы құндылық тәсілі. Тарихты зерттеудегі жүйелілік принципі. Өткенді түсінудегі формациялық және өркениеттік тәсілдер.

Теориялық және әдіснамалық синтез: әдістеме және тарихи таным. Әдістеме, теория және зерттеу әдістерінің байланысы. Әдіс танымның негізгі құралы ретінде. Жалпы ғылыми әдістер және олардың тарихи зерттеулердегі орны. Тарихи зерттеу әдістері. Тарихи

зерттеудегі сандық және сапалық әдістер. Тарихи процестерді модельдеу.

### Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

1. Афанасьев Ю.Н. Феномен советской историографии // Советская историография. М., 1996.
2. Барг М.А. Категории и методы исторической науки. М., 1984.
3. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. М., 1987.
4. Блок М. Апология истории, или Ремесло историка. М., 1987.
5. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. Т. 1-3. М, 1986-1991
6. Вайнштейн О.Л. История советской медиевистики. Л., 1968.
7. Губман Б.Л. Смысл истории. - М., 1991.
8. Гуревич А.Я. Исторический синтез и Школа Анналов. М., 1993.
9. Гутнова Е.В. Историография истории средних веков. М., 1985
10. Жакишева С.А. Клиометрика в Казахстане: ретроспекция и перспективы// Отан тарихы - Отечественная история.
12. История Казахстана: белые пятна. - Алма-Ата, 1991
13. Источниковедение новейшей истории. Теория, методология и практика / Под ред. А.К. Соколова. М., 2003.
14. Источниковедение.- М., 1998.
15. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. Изд. 2. М., 2003.
- Козыбаев М. К. История и современность. - Алматы, 1991.
16. Казахстан в начале XX века: методология, историография, источниковедение. В 2-х частях. - Алма-Ата, 1993-1994.
17. Козыбаев М.К. Тарих зердеш. 1,2 ТТ. - Алматы, 1998.
18. Кабанов В.В. Источниковедение истории современного общества. М., 1997
- Могильницкий Б.Г. Введение в методологию истории. М., 1989.
19. Профессионализм историка и идеологическая конъюнктура. Проблемы взаимодействия на современном этапе. М., 1994.
20. Румянцева М.Ф. Методология истории. М., 2002.
21. Тойнби А. Дж. Постигание истории. М., 1991.
22. Февр Л. Бои за историю. -М.: «Наука».-1991 Шпенглер О. Закат Европы. - М., 1993.
22. Ясперс К. Смысл и назначение истории. - М., 1991.